

OKSA
POLOK

AN PlišOTA I SANDRIN VOLF

OKSA POLOK

Neočekivana

PREVELA SA FRANCUSKOG
JELENA MILJKOVIĆ

MONO I MANJANA
2012.

Naslov originala
Anne Plichota, Wolf Cendrine
Oksa Pollock, L'Inespérée
©XO Editions 2010.
Sva prava zadržana
Prava za srpsko izdanje © Mono i Manjana, 2012.
Ilustracija na koricama *Laura Csajagi*

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik
Srđan Krstić

Prevod
Jelena Miljković

Lektura
Biljana Mitrović

Kompjuterska priprema
Mono i Manjana

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

E-mail: office@monoimanjana.rs
www.monoimanjana.rs

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд

821.133.1-93-31

ПЛИШОТА, АН, 1968-
Oksa Polok. Neočekivana / An Plišota i Sandrin Volf ; prevela sa francuskog Jelena
Miljković. - Beograd : Mono i Manjana, 2012 (Lazarevac : Elvod print). - 470 str. ; 30 cm

Prevod dela: Oksa Pollock, L'Inespérée / Anne Plichota, Wolf Cendrine.

ISBN 978-86-7804-760-2 (MM)
1. Волф, Сандрин [аутор]
COBISS.SR-ID 192367628

Za Zoe, malu vilu i sve *pobegulje*,
odavde i odasvud

PROLOG

Dečak bi isključio svaku mogućnost. I najmanja nada bi nestala...

Potresen, Pavel Polok ustade prilično naglo i, da bi sakrio svoju nelagodu, nagnu se nad kolevku u kojoj je spavala malena devojčica. NJEGOVA KĆER. Ona na kojoj će sve počivati, znao je to i već je patio zbog toga. Mračna uznemirenost ispunjavala je njegovo srce a ipak su mu oči sijale od sreće što je postao otac. Okrenu se prema svojoj ženi, očiju punih suza. Mari Polok mu se nasmeši. Da li će jednog dana uspeti da bude manje uplašen? Manje uznemiren? Pa ipak, u dubini duše, morala je da prizna da ga takvog voli...

Izenada, krik koji se začu iz kolevke natera ih da poskoče: devojčica se upravo oglasila začuđujućom snagom. Širom otvorenih očiju, pokušavala je da se uspravi na tankim i naboranim ručicama. Ali i pored divlje odlučnosti, njena glava, pokrivena svilenkastim smeđim pramenovima, stalno je padala nazad na jastuk. Njen otac se približi i poče da je podiže u zagrljaj, dok mu je srce snažno lupalo.

„Da li je dobro ovako? Nisam previše nespretn? Ne nanosim joj bol?“, upita on ženu, obrva nabranih od brige.

„Ne brini, savršen si...“, odgovori mu ona nehajno. „Gle, vidi ko nam dolazi! Dobar dan, Dragomira!“

Sve što je Pavelova majka činila isticalo se izvesnim preterivanjem pa ni taj dan nije bio izuzetak: sakrivena iza najfantastičnijeg buketa cveća koji je iko ikada video, Dragomira je nosila i ogromne kese svih boja pune poklona. Kese koje je ispustila čim je ugledala bebu u naručju svoga sina.

„Oksa!“ povika ona. „Probudila si se, čudo moje! Kako sam srećna, deco!“, reče ona Mari i Pavlu, ljubeći jedno pa drugo.

„Hm, mislim da treba da joj se promeni pelena...“, primeti Pavel, uspaničen idejom da bi ta dužnost mogla njemu da zapadne.

„Ja ću se pobrinuti za to!“, polete Dragomira. „Ako dozvoljavaš, Mari, naravno...“, nadoda, preklinjući pogledom.

Par sekundi kasnije, mala Oksa se koprcala na stolu za povijanje dok se njena baka borila s odelcem. Pavel je pored nje pratio svaki pokret s očiglednim oprezom. Ništa mu nije promicalo.

„Oksa... Naša neočekivana...“, prošaputa Dragomira u jednom, skoro nečujnom, dahu.

Pavel uzdrhta. Senka mu pređe preko namrštenog lica. Ostavi majku da obuče bebu, a zatim je pozva da pođe za njim u hodnik porodilišta.

„Mama!“, besno prosikta kroz zube. „Morala si, to je jače od tebe! Ako misliš da te nisam čuo...“

„Šta si to čuo, dragi moj Pavele?“, upita Dragomira uranjajući plavim očima u oči svog sina.

„Znam šta misliš. Znam o čemu svi vi razmišljate! Ali vaša nada počiva na mogućnosti koja vredi koliko i vetar!“

„Ali vetar može da se pokaže veoma korisnim kada omogućava brodovima da pređu preko mora...“, odgovori Dragomira muklim glasom. „Nikada nećemo prestati da se nadamo, Pavele, nikada...“

„Nećeš odvesti moju kćer tamo“, reče Pavel odsečno, naslanjajući se na zid. „Neću ti dozvoliti da to uradiš, moraš to sebi da utuviš u glavu! Ja sam njen otac i želim da moja kćer odrasta *normalno*. Najnormalnije moguće...“, ispravi se, sa grčem na licu.

Bez reči su se odmeravali u bolničkom hodniku, ne obraćajući pažnju na bolničarke i pacijente u kućnim ogrtačima koji su prolazili pored njih, krišom posmatrajući tu ženu i tog muškarca koji su izazivali jedno drugo, stisnutih vilica. Proveli su tako nekoliko dugih minuta, usredsređeni na pogled onog drugog, pokušavajući da ubede jedno drugo. Dragomira je bila ta koja je prekinula napetu tišinu:

„Dragi moj sine, volim te svim srcem, ali te podsećam da si, kao i mi, vezan za našu zemlju. I hteo ti to ili ne, Oksa je takođe vezana... Protiv toga ne možeš ništa. Ako postoji šansa, ma kako mala, da se vratimo kući, budi siguran da ćemo je iskoristiti. Dugujemo to onima koji su ostali i koji žive pod vlašću zla još od Velikog haosa!“

„Draga moja mama“, odvrati Pavel s neprijateljstvom koje je s teškom mukom zadržavao u sebi, „poštujem te, ali ti ne znaš šta sam ja sposoban da učinim da bi moja kćer ostala van svega toga. Treba zaboraviti, sada je prekasno. Sve je gotovo.“

„Plašim se da je sudbina jača od svih nas, Pavele“, zaključí Dragomira s odlučnošću koja je i nju iznenadila. „Možemo mi da se svađamo do mile volje, ali ona je ta koja će odlučiti...“

1.

Mobilizacija na svim spratovima

Trinaest godina kasnije. Trg Bigto. London.

Oksa prokrči put između kutija za selidbu i probi se nekako do prozora svoje sobe. Podiže roletnu i prisloni nos uz hladno okno. Neodlučno je pokušavala da zadrži pažnju na jutarnjoj strci koja je vladala trgom. Zatim ispusti dubok uzdah.

„Trg Bigto... Moraću da se naviknem...“, promrmlja, dok su joj sive oči boje škrljca gledale u prazno.

Porodica Polok – prva, druga i treća generacija – napustila je Pariz i stigla u London nekoliko dana ranije, što je veoma ličilo na hir Pavela Poloka, Oksinog oca. Posle više sati domundavanja, iz kojih je Oksa bila isključena, Pavel je zvanično saopštio vest sa svojom uobičajenom ozbiljnošću: deset godina je držao položaj šefa kuhinje jednog renomiranog pariskog restorana, ali danas je konačno imao priliku da otvori sopstveni restoran. U Londonu. Taj *detalj* je izgovoren skoro nehajnim tonom i, u trenutku, Oksa pomisli da nije dobro shvatila.

„Hoćeš da kažeš... London... u Engleskoj?“, pitala je posle nekoliko sekundi oklevanja.

Njen otac je klimnuo glavom s приметnim zadovoljstvom i nastavio, videvši njen zaprepašćeni izraz lica. Naravno, ako njegova žena i njegova kćer odbijaju da se presele, on će poštovati njihov izbor... Iako je to prilika iz snova.

„Prilika koja se čoveku pruža samo jednom u životu!“, snažno je insistirao.

Mari Polok nije dugo razmišljala: njen muž je bio veoma zabrinut u poslednje vreme i pomislila je da će radikalna promena

sigurno koristiti celoj porodici. Što se tiče Okse, da li se i ona pita? Sa trinaest godina, ne možete da odlučujete ni o čemu. Zaista nije želela da napusti Pariz a još manje svoju baku i svog najboljeg prijatelja Gusa. Nikada ne bi mogla da živi bez njih. Ali kada su njeni roditelji precizirali da će ih Dragomira i porodica Belanže pratiti u London, Oksa je poskočila od radosti. Svi oni koje voli bili su deo avanture! Pošto je rasejano posmatrala saobraćaj oko trga, Oksa napusti prozor i okrenu se. Sa rukama na kukovima, pogleda oko sebe ispustivši dugi zvižduk.

„Pppfff... Kakav nered! Biće potrebni meseci da se sve ovo raspakuje! Bedak...“

U svakoj prostoriji desetine kutija su malo po malo osvajale prostor koji već nije bio zauzet nameštajem. Stan je bio manji od onog u Parizu, ali Polokovi su imali neverovatnu sreću da nađu tipičnu englesku viktorijansku kuću od crvene cigle, s izdignutim ulazom, isturenim polukružnim prozorom, mikroskopskim dvorištem i ogradom od kovanog gvožđa kroz koju su se videli prozori podruma. Prva dva sprata zauzimali su Oksa i njeni roditelji a treći njena baka Dragomira, koja je oduvek živela s njima, od kada je Oksa pamtila. Ona podignu oči prema plafonu.

„Šta to baba radi? Je l' preskače konopac? Dobro, možda bi trebalo da se spremim ako ne želim da zakasnim!“, prenu se i krenu prema plakaru. Zakasniti prvi dan u školu, još bi samo to falilo! Totalni u-ž-a-s...

Na spratu iznad, gde je stanovala Dragomira Polok, atmosfera je bila daleko neobičnija. U baroknom salonu sa tamnocrvenim zavesama vladao je potpuni nered. Za to su bila kriva magična stvorenja koja kao da su se zlobno takmičila u izazivanju što većeg haosa. Sićušne zlatne ptičice pokazale su se kao aktivni saradnici... Posle nekoliko veselih probnih krugova oko lusteru sa staklenim visuljcima, divljački su pikirale kao lovački avioni i zadirkivale nekakav krupni kovrdžavi krompir koji je bazao po purpurnom vunenom tepihu.

„Dole diktatura gasteropoda!“, skandirale su sićušne ptice. „Više ne možemo da prihvatimo život pod jarmom! Prijatelji, borimo se aktivno protiv mekušackog imperijalizma!“

„Hej! Možda su mi kratke noge, ali ja nisam mekušac! Ja sam žetoriks! I barem imam strava kosu“, odgovori stvorenje nadimajući male grudi i zabacujući pomenutu kosu u stranu.

„Baaacaj bombe! Živelo oslobođenje potlačenog naroda!“, dobaciše ptice kao odgovor.

I posle tih uvredljivih reči ispustiše svoje opasne projekte, odnosno desetak semenki suncokreta, koje se odbiše od leđa stvorenja zvanog žetoriks.

„Potlačeni narod malo sutra...“, progundā on, sakupljajući semenke da bi ih pojeo.

Biljke, veoma osetljive na tu halabuku, ludački su se koprcale u svojim saksijama, zapomažući. Na stočiću boje starog zlata, jedna od njih, nervoznija od drugih, opustila je sve listove duž stabljika i kao da je drhtala.

„SADA JE DOSTA!“, zaurla Dragomira. „Pogledajte u kakvo ste stanje stresa doveli goranovu!“

Stara gospođa skupi svoju široku haljinu od ljubičastog pliša i spusti koleno na pod. Pevušeći neku nežnu melodiju, sakupi lišće preplašene biljke koja je jadno uzdisala.

„Ako se budete i dalje tako ponašali“, nastavi ona strogo upirući pogled u neke od izazivača nereda, „biću primorana da vas pošaljem da živite kod mog brata. A znate šta to znači: VEOMA dugo putovanje!“

Čim su čuli te reči, stvorenja i biljke odmah umuknuše. Svi su imali bolne uspomene na njihovo poslednje putovanje, kada se Dragomira odlučila na tu iznenadnu, i po njihovom mišljenju potpuno besmisleni selidbu. Jer svi su se užasavali prevoznih sredstava. Voz, brod, avion, automobil: demonski izumi čiji je cilj da vam izazovu mučninu... Ptice su povraćale gotovo čitavim putem, a hlorofil biljaka se ukiselio poput starog mleka i umalo ih nije otrovao.

„Hajde, svi u atelje!“, naredi Dragomira. „Moram da izađem, moja unuka danas kreće u školu. Moji ludoblesani, dođite da mi pomognete, molim!“

Dva ekstravagantna stvorenja, odevena u plave pantalone s tregerima, dotrčaše hramajući. Jedno je bilo debeljuškasto, glave

pokrivene svilenkastim dlačicama, a drugo tanušno sa čuperkom žutim kao limun. Ali zajedničke su im bile neke neobičnosti: niski stas – osamdesetak centimetara, okruglo lice i ogromne plave oči u kojima se ogledala apsolutna blagonaklonost.

„Naređenja naše *milostive* nam donose večno zadovoljstvo, budite uvereni u našu podršku i našu vernost“, izustiše s najvećom mogućom ozbiljnošću.

Dragomira se uputi prema ogromnoj kutiji za kontrabas naslonjenoj na zid u dnu prostorije. Otvori je: bila je prazna. Položi dlan na drveno dno. Istog trenutka, dno kutije se otvori poput vrata. Dragomira se sagnu i uđe unutra da bi došla do spiralnih stepenica koje su vodile do njenog tavana-ateljea. Prateći je mirno, dva ludoblesana uzeše svaki po jednu biljku i povedoše i ostala stvorenja koja i sama krenuše kroz čudan prolaz. Kada se cela ta menažerija obrela u ateljeu, Dragomira zatvori kutiju za sobom.

Klan Polokovih

„Ćao, tata! Ćao, mama!“

Mari i Pavel Polok su sedeli za stolom u jednostavnoj i funkcionalnoj kuhinji. Ćuvši kćer, oboje istovremeno podigoše nos iz šolja Ćaja koji se pušio i ostadoše otvorenih usta.

„Da, znam“, uzdahnu Oksa. „Neprepoznatljiva sam...“

„Pa... osim tvog malog lica, stvarno jesi!“, reće njen otac, gledajući je sa zanimanjem. „Teško mi je da poverujem da je ovo onaj neustrašivi nindža koga znam. Ali moram da kaŕem da je ova promena stila... puna šarma. Radikalna, ali puna šarma.“

„Da je radikalna, to sigurno...“, promrmlja Oksa.

Roditelji se nasmejaše videvši njen ojaĎen izraz lica. Ona pokuša da im uputi pogled koji je trebalo da bude pun prebacivanja i ŕustro im odgovori:

„Moj ŕivot se okrenuo naglavaĆke a vama je to smešno? Pa da li ste vi videli na šta ja liĆim!“

„Na pravu englesku uĆenicu!“, odgovori njena majka veselo otpivši gutljaj Ćaja. „I mislim da ti baš lepo stoji!“

SumnjiĆava, Oksa se ponovo pogleda gundajući. Ko je mogao da pomisli da Će jednog dana biti u stanju da se pojavi *u javnosti* u plisiranoj suknji, beloj košulji i teget blejzeru? U svakom sluĆaju, ona nije...

„Da su me upozorili kako moram da nosim uniformu u školi, ne bih pristala da doĎem u Englesku“, promrmlja besno, olabavivši teget-bordo kravatu u bojama njene buduće škole.

„O, molim te, Oksa...“, uzdahnu njena majka posmatrajući je lepim oĆima boje lešnika. „To je samo za nastavu! InaĆe

možeš da nosiš svoje farmerke i svoje velike patike koliko god hoćeš!“

„Dobro, u redu, u redu!“ Oksa se predade sa podignutim rukama. „Neću to više pominjati... Ali nikada neću zaboraviti da ste me žrtvovali na oltaru vaše karijere. A to baš i nije lepo od roditelja koji kažu da vole svoju jedinu kćer... Nemojte posle da se žalite ako budem imala ozbiljne psihičke posledice.“

Njeni roditelji, naviknuti na Oksine vatrene govore, pogledaše se s osmesima. Mari Polok ustade, zagrlji je i njih dve ostadoše tako neko vreme, priljubljene jedna uz drugu. Oksa se, istina, osećala pomalo prestarom za takvu vrstu izliva osećanja, ali morala je da prizna kako je, u dubini duše, to obožavala. Zato uroni lice s uživanjem u majčinu kestenjastu kosu.

„A ja?“, prekide ih Pavel Polok lažno optužujućim tonom. „Niko ne misli na mene. Nikada! Nema zvučnog poljupca na mom loše obrijanom obrazu. Niko da me pomiluje. Ostavljate me u mom čošku, usamljenog i nesrećnog kao pokislog psa!“

Pavel je bio čovek oštih crta lica i uvek je izgledao ozbiljno. Njegova pepeljasta kosa i sive oči ublažavale su taj utisak, ali oni koji su ga poznavali znali su da su njegove brige, ukorenjene u tragičnom detinjstvu, koliko duboke toliko i neizbrisive. Čak mu je i osmeh izgledao tužno... Mari Polok je dobro opisivala poseban šarm svog muža kada je nežno govorila o njegovom čarobnom pogledu prebijenog psa. „Eto šta je od mene napravio kolosalni teret životne patnje“, obično je odgovarao, jer je imao jedan adut, nasleđen od svoje majke Dragomire: solidan smisao za humor koji je koristio u svim prilikama, iz šale ili iz očaja, niko to nije zaista znao.

„O! Pa evo povratka velikog ruskog tragičara, Pavela Poloka lično!“, reče Oksina majka kroz iskričavi smeh. „Može se reći da sam sa vas dvoje baš dobro prošla...“

Oksa nežno pogleda svoje roditelje. Obožavala je njihove sočne razgovore, koji bi je raznežili i zabavljali u isto vreme. Zvonjava Pavelovog mobilnog telefona prekinu ih, bučno objavivši da je pola osam. Bilo je vreme da se krene.

„Baba! Samo tebe čekamo!“, povika Oksa sa stepeništa koje je vodilo na treći sprat kuće, rezervisan za njenu baku.

Dragomira Polok se pojavi na vrhu, izazvavši povike divljenja. Bila je to žena izuzetnog držanja, zbog čega su je ljudi iz njenog okruženja s poštovanjem zvala baba Polok. Uvek je stajala veoma pravo, gotovo kruto. Njeno lice, daleko od toga da je bilo oholo, zračilo je stalnom živahnošću, njene obojene jagodice i široko čelo isticali su intenzivne, tamnoplave oči. Plava kosa sa ponekom sedom bila joj je upletena oko glave i dodavala je njenom izgledu malu slovensku primesu. Ipak, tog jutra se njena porodica nije oduševljavala tim kvalitetima već njenom zanosnom odećom.

„Spremna sam, dušice moje!“, reče ona silazeći niz stepenice carskim hodom, dok je ljubičasta haljina izvezena siluetama košuta od crnih perlica leljala oko nje poput latica nekog cveta.

„Baba, kako si lepa!“, uzviknu Oksa, oduševljena, bacivši joj se u naručje da bi je poljubila.

U svom naletu, nije obratila pažnju na tanušne radosne povike koji su dopirali iz Dragomirinih naušnica – fino izrađenih naušnica u obliku prečki na kojima su se ljuljale dve sićušne zlatne ptice visoke jedva dva centimetra i piskavim glasićima komentarisale svoje pilotske podvige.

„O! Zamalo da zaboravim... Dajte mi još samo minut, vraćam se odmah!“

Tek što je izgovorila tih nekoliko reči, Dragomira se okrenu na peti, brzo se pope u svoj stan i zaključa vrata iza sebe.